

Folkevandring til

Interessen for vår gamle nærhistorie er stor. Mandag kveld ble det liv rundt nikkelgruvene i Skjækerdalen.

MARIT ARNESEN VEIMO
marit.veimo@verdalingen.no

120 mennesker møtte opp ved Skjækerfossen og ble med videre på biltur inn til Bynavollen og deretter et kvarters vandring inn til nikkelgruvene ved Dyråa. Etter en regnfull formiddag skinte det opp om kvelden, og det var opphold helt til følget dro hjem, mette både på rømmegrøt og inntrykk.

Speilet seg

Håvard Elnes og Johannes Overmo fortalte om gruvedriften her inne i Skjækerdalen, som varte litt over en tiårsperiode. Fra 1881 til 1891 ble nikkel tatt ut fra grunnen her inne og fraktet med hest og slede og deretter med båt til England. Der trengtes nikkel i den industrielle revolusjonen.

Håvard Elnes fortalte at det var store og tydelige forekomster av nikkel i dette området.

– Det fortelles at nikkelforekomstene lå så langt framme i dagen at folk kunne speile seg i berget!

Dyr transport

Før 1900-tallet var Norge den største nikkelprodusenten i verden, og en fjerdedel av landets produksjon foregikk nettopp her i Skjækerdalen. At det ble en så kort industrihistorie, skyldes særlig utgiftene til transport.

Transporten fra gruvene, ned til smeltehytta ved Skjækerfossen og videre til utskipping fra Skånes, var dyrere enn skipstransporten over til England.

Iskaldt slit

Håvard Elnes kunne fortelle at man egentlig vet lite om de ti årene med drift. Sikkert er det at mange av de som jobbet i gruvene og i smeltehytta hadde forferdelige arbeidsforhold. Alt ble gjort med handmakt. Det kunne være iskaldt dager med 12 timers skift, hverdag og helg, med liten lønn. Hovedgruva gikk loddrett ned 35 meter, videre på skrå ned 70 meter i strøkretningen. For å lyse opp brukte bergmennene tranlamper, og tranen måtte de skaffe sjøl.

Menneskehender

Nedgangen til gruvene ligger fortsatt som dype brønner i landskapet ved Dyråa.

– Grovsortering av stein foregikk ved gruvene, og det som ligger igjen av stein rundt oss var sikkert slik som ikke var brukendes. Dere kan tenke på at all steinen som vi har rundt oss, har vært berørt av menneskehender, forteller kjentmannen.

INTERESSE: Rene folkevandringen inn mot de gamle gruvene i Skjækerdalen.

KJENTMANN: Håvard Elnes har gravd i bergmannens historie.

En mineralåre

– Hvordan kom de på at de skulle begynne å lete etter mineraler i dette området?

– De som hadde greie på bergverksdrift så det på fjellforma-

sjonene. Vi kan nok fastslå at det går en åre fra Møkk til Røros. Det var engelskmenn og norske kapitalinteresser som startet gruvedriften, med Rasmus Slipern som lokal fagmann, forteller Håvard Elnes.

ORIENTERING: Bjørg Lein og Bjørg Baglo finner ut hvor i verden de befinner seg.

I dag er det bare minner igjen av bergverksindustrien i Skjækerdalen. Vi kan vel ikke kalle det et industrieventyr, til det var det for mye slit, selv om mange tjente gode penger i forhold til den tiden de levde i.

Siste års utgave av Helgådalsnytt har egen sak om nikkelverket. En kan også lese mer på verdalsbilder.no med blant annet intervju med gruvearbeider Anton Selnes i Verdalingen fra 1951.

gruvene

DYPT: Gruvedgangene ligger som dype brønner i terrenget.

TALENDE STEINER: Store mengder stein forteller om arbeid og slit for over hundre år siden.

VED BJØRKA: Rømmegrøt og romantikk...

Høytaler

På slike store samlinger ute i det fri, er det vanskelig for mange å høre det som blir sagt. Historie-

laget vil trolig gå til anskaffelse av et mobilt høytaleranlegg til bruk ved slike arrangement.

GOD MAT: Over 100 mennesker fikk servert rømmegrøt og spekemat, og det ble nok til alle.